

Гусев О. Ю. Електронні докази у цивільному процесі України: термінологічний аспект

Стаття присвячена дослідженню термінології чинного процесуального законодавства України, що стосується поняття електронних доказів. Вказується, що чинний Цивільний процесуальний кодекс України не оперує цим поняттям. Однак суспільні відносини потребують приведення процесуального законодавства у відповідність до розвитку інформаційно-телекомунікаційних технологій. Одна з головних проблем вбачається у понятійно-категоріальному апараті. З цією метою здійснюється аналіз положень різних нормативно-правових актів задля виділення лексичних формулювань, якими законодавець позначає поняття електронних доказів. Особливий акцент у статті робиться на положеннях проекту нової редакції ЦПК України. Загалом імплементація інституту електронних доказів потребує фахового підходу до вибору термінів і лексичних зворотів у процесі законотворчості.

Ключові слова: цивільний процес, докази, електронні докази, термінологія, проект Цивільного процесуального кодексу України.

Гусев А. Ю. Электронные доказательства в гражданском процессе Украины: терминологический аспект

Статья посвящена исследованию терминологии действующего процессуального законодательства Украины касательно понятия электронных доказательств. Указывается, что в действующем Гражданском процессуальном кодексе Украины не используется это понятие. Но общественные отношения требуют приведения процессуального законодательства в соответствие с развитием информационно-телекоммуникационных технологий. Одна из главных проблем видится в понятийно-категориальном аппарате. С этой целью анализируются положения разных нормативно-правовых актов для выделения лексических формулировок, которыми обозначается понятие электронных доказательств. Особенное внимание уделяется положениям проекта новой редакции Гражданский процессуальный кодекс Украины. В целом имплементация института электронных доказательств требует профессионального подхода к выбору лексических оборотов в законотворчестве.

Ключевые слова: гражданский процесс, доказательства, электронные доказательства, терминология, проект Гражданского процессуального кодекса Украины.

Husiev O. Electronic evidence in the civil procedure of Ukraine: terminological aspect

The article is devoted to the study of the terminology of the current procedural legislation of Ukraine regarding the concept of electronic evidence. The current Civil Procedure Code of Ukraine does not use the concept. But public relations require bringing the procedural legislation in line with the development of information technologies. One of the main problems is seen in the conceptual-categorical apparatus. To this end, the provisions of various legal acts are analyzed to distinguish the lexical formulations, by which the legislator designates the concept of electronic evidence. Particular attention is paid to the provisions of the draft new version of the Civil Procedure Code of Ukraine. In general, the implementation of electronic evidence requires a professional approach to the selection of terms and lexical turnovers in lawmaking.

Key words: civil process, evidence, electronic evidence, terminology, the Civil Procedure Code of Ukraine draft.

УДК 347.77

*Олена Веніамінівна Кадстова,
здобувач Науково-дослідного інституту
інтелектуальної власності НАПрН України,
суддя*

**ЗАСТОСУВАННЯ ЛЮДИНОЦЕНТРИСТСЬКИХ ЗАСАД
У ПРОЦЕСІ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА
У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ З ЄВРОПЕЙСЬКИМИ СТАНДАРТАМИ**

Одним із основних факторів розвитку інноваційних процесів є економічна зацікавленість учасників економічних відносин зокрема та держави загалом. Реалізація таких процесів вимагає наявності низки умов, а саме: побудови збалансованої системи правових засобів, що забезпечують їх впровадження і практичну реалізацію. Це стосується різних блоків суспільних відносин, що підпадають під правове регулювання. Серед таких напрямів, які нині активно впливають на інноваційний розвиток, одне з основних місць посідає сфера інтелектуальної власності. Адже від того, яким чином у державі визначено питання правової охорони й захисту прав інтелектуальної власності, тобто прав, що впливають на результати інтелектуальної, творчої діяльності, залежить значною мірою інноваційний клімат цієї держави та її інвестиційна привабливість. Поряд із законодавством у сфері інтелектуальної власності на перспективу інноваційного та інвестиційного розвитку держави впливають такі правові засоби, як дерегуляція економічної діяльності, модернізація податкового законодавства з метою забезпечення залучення інвестицій та додаткових ресурсів підприємств до нових розробок і модернізації виробництв, запровадження нових бізнесів, лібералізація митного регулювання з метою зменшення мит на обладнання, необхідне для наукових і науково-технічних розробок, правове забезпечення соціально-економічних заходів тощо.

У 1990 р. Європейський Суд справедливості вперше постановив, що «система досконалої конкуренції вимагає надання компаніям можливостей для створення і підтримки відносин зі своїми клієнтами завдяки якості їхніх товарів» (*справа HAG II Case C-10/89*) [1, с. 50]. Зазначене рішення напряму сто-

сувалося питань інтелектуальної власності, адже Суд досліджував питання впливу комерційних позначень, зокрема торговельних марок, на сприйняття певного товару. Із цього часу кількість рішень європейських судових органів стосовно сфери інтелектуальної власності істотно зросла.

В Україні є розуміння необхідності проведення зазначеного комплексу заходів як складової розбудови інноваційної економіки, що буде інвестиційно привабливою для національного та іноземного капіталу. Крім того, здійснення таких заходів, зокрема у напрямі модернізації правового регулювання сфери інтелектуальної власності, з метою гармонізації національного законодавства до європейських стандартів, передбачено Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію) [2]. Україна має вирішити питання, як знайти правові межі між впливом держави на економічні процеси й вільним розвитком ринкових відносин та участю самої держави у таких економічних відносинах. Враховуючи специфіку відносин у сфері інтелектуальної власності, їх комплексний характер, інтереси автора, творця, що лежать в основі прав інтелектуальної власності, і водночас – монопольний характер таких прав, надзвичайно важливо обрати баланс між публічними та приватними інтересами.

У цьому сенсі слід цілком погодитися із думками, які неодноразово висловлювало експертне середовище, що інтелектуальна власність не має домінувати над усім іншим. Її монопольний характер має обмежуватися законодавцем у тих випадках та сферах, де це визнано суспільно чи життєво необхідним. Серед прикладів, що яскраво демонструють зазначену тезу, називають доступ до ліків. О. Орлюк із цього приводу зауважує, що «доступ громадян до ліків – один із прикладів, коли монополія має порушуватися. Адже обмеження, що запроваджуються на фарма-ринку, можливість реєстрації в країнах, що розвиваються, генериків – при шаленому лобюванні транснаціональних фармкомпаній, корупції в національній медицині – мають забезпечуватися можливості доступу до ліків (особливо коли йдеться про онкологію, епідемії туберкульозу, ВІЛ/СНІД, де люди заради виживання мають приймати ліки щоденно). І це далеко не єдиний приклад необхідності пошуку балансу між суспільним інтересом та правами інтелектуальної власності» [3, с. 12]. Цієї позиції дотримується значна частина фахівців у сфері інтелектуальної власності, як науковців, так і практиків, зокрема П. Боровик, О. Дорошенко, О. Кашинцева.

Тобто гармонізація вітчизняного законодавства із законодавством та стандартами Європейського Союзу (далі – ЄС) вирішує не лише проблему уніфікації підходів стосовно правової охорони й захисту прав інтелектуальної власності, створення умов для вільного руху товарів та проведення спільної політики, спрямованої на недопущення недобросовісної конкуренції. Така гармонізація спрямовує свою дію на впровадження європейських засад, в основу яких покладено людиноцентристський підхід. Зокрема, у ст. 13 глави II «Свободи» Хартії основних прав Європейського Союзу «Свобода художньої творчості та науково-дослідної діяльності» гарантується «свобода художньої творчості та науково-дослідної діяльності» [4].

Людиноцентризм як вихідна концепція, безперечно, має бути притаманний сфері інтелектуальної власності як безпосередньому об'єкту правового регулювання. При тому, що питання інтелектуальної власності напряму пов'язані з вільним рухом товарів та політикою щодо конкуренції. У цьому сенсі цілком можна погодитися з думкою В. Кернза, який зауважує, що «головна причина того, що право Європейського Співтовариства звернуло увагу на норми права інтелектуальної власності, полягає в тому, що будь-яка система норм, яка регулює питання, пов'язані з інтелектуальною власністю, спрямована на захист дуже важливих особистих прав» [5, с. 309].

Причиною гармонізації законодавства у цій сфері є проблеми, що породжують відмінності між положеннями національного законодавства стосовно режимів правової охорони тих чи інших об'єктів права інтелектуальної власності, змісту прав інтелектуальної власності, вичерпання прав інтелектуальної власності тощо. Наявність значних відмінностей стосовно регулювання сфери інтелектуальної власності серед держав – членів ЄС свого часу викликала розуміння необхідності процесу уніфікації правових підходів та гармонізації законодавства. Діяльність у цьому напрямі постійно здійснюється останні десятиріччя.

Європейське право, як і міжнародне право загалом, використовує різноманітні способи, спрямовані на гармонізацію національного законодавства про охорону інтелектуальної власності. До них відносять: принцип надання національного режиму, уніфікація змістовної частини охорони інтелектуальних прав, що надаються окремими державами шляхом встановлення мінімального обсягу охоронюваних прав, спільна робота держав (учасників) у процесі подання заявок та реєстрації національних об'єктів інтелектуальних прав, а також створення супранациональних систем охорони прав переважно за рахунок укладення регіональних угод [6, с. 69–70].

Країни, що приєдналися до ЄС пізніше, також пройшли через процес гармонізації національного законодавства до законодавства ЄС. Україна, обравши європейський шлях розвитку, також постала

перед необхідністю гармонізації національного законодавства. Цей процес був прописаний на рівні національних актів законодавства ще на початку цього сторіччя, однак реальне його впровадження фактично лише розпочалося. Адже тільки зараз на рівні Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (далі – МЕРТ) було розроблено відповідні зміни, спрямовані на гармонізацію законодавства стосовно об'єктів патентного права, засобів індивідуалізації тощо, що подані до Верховної Ради України. До міністерства передано також від робочих груп, що працювали під егідою Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності Національної академії правових наук України, законопроекти, спрямовані на внесення змін щодо правової охорони винаходів та корисних моделей, а також новий для нашого правового поля законопроект «Про Національну систему правової охорони інтелектуальної власності», що стосується інституційних та організаційних засад діяльності національної системи правової охорони інтелектуальної власності.

Правовими підставами для здійснення дій щодо гармонізації національного законодавства до стандартів ЄС, якими керуються уповноважений на реалізацію реформи МЕРТ зокрема та Уряд загалом, є:

- положення ч. 2 «Стандарти, що стосуються прав інтелектуальної власності» глави 9 розділу IV «Торгівля та пов'язані з торгівлею питання» Угоди про асоціацію [2];
- пункт 125 Плану заходів з імплементації розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію на 2016–2019 рр., затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 217-р [7];
- розділ II.11 Плану пріоритетних дій Уряду на 2016 р., затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 травня 2016 р. № 418-р [8];
- пункт 3.1 Плану заходів з реалізації Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 632-р [9];
- План імплементації деяких актів законодавства ЄС у сфері інтелектуальної власності, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 164-р «Про схвалення розроблених Міністерством економічного розвитку і торгівлі планів імплементації деяких актів законодавства ЄС» [10];
- пункт 86 Плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 615-р [11].

Якщо проаналізувати зазначені вище документи, то можна зробити висновок про те, що сфера інтелектуальної власності була обрана Урядом України як одна з пріоритетних у напрямку реформування. Заходи щодо імплементації положень у сфері інтелектуальної власності, заплановані Урядом на поточний період, стосуються абсолютно усіх об'єктів права інтелектуальної власності. Гармонізація національного законодавства має бути спрямована на впровадження конкретних європейських актів законодавства стосовно тих чи інших об'єктів права інтелектуальної власності. Враховуючи те, що сфера інтелектуальної власності в ЄС є достатньо насиченою за обсягом правового регулювання, зрозуміло, що перед Україною стоять досить значні та складні завдання.

Так, із метою гармонізації законодавства у сфері права промислової власності Кабінетом Міністрів України було розроблено та подано до парламенту проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони інтелектуальної (промислової) власності» (реєстраційний № 5699 від 23 січня 2017 р.) [12]. Проектом передбачається імплементація положень Директиви № 98/71/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 жовтня 1998 р. про правову охорону промислових зразків, Регламенту Ради ЄС № 6/2002 від 12 грудня 2001 р. про промислові зразки Співтовариства; Директиви № 2008/95/ЄС від 22 жовтня 2008 р. Європейського Парламенту та Ради про наближення законодавств держав-членів щодо торговельних марок, Регламенту Ради ЄС № 207/2009 від 26 лютого 2009 р. про торговельну марку Співтовариства у національне законодавство.

Нині зазначений проект перебуває у роботі профільного Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України. Метою його прийняття визначено узгодження положень чинного законодавства України у сфері інтелектуальної власності з директивами та регламентами Ради ЄС, імплементація відповідних положень Угоди про асоціацію, включаючи запровадження інституційних та організаційних змін задля належного виконання положень цієї Угоди в частині охорони прав на промислові зразки і торговельні марки. Досягти поставленої мети пропонується шляхом внесення змін до Цивільного кодексу України та Господарського кодексу України, а також законів України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» та «Про охорону прав на промислові зразки».

Після набрання чинності проектом Закону буде забезпечено виконання Україною вимог Угоди про асоціацію щодо приведення у відповідність законодавства України у сфері охорони прав на торговельні марки та промислові зразки до законодавства ЄС, а також функціонування дієвого механізму боротьби з «патентним троллінгом» шляхом впровадження процедури адміністративного оскарження виданих свідоцтв на промислові зразки («post-grant opposition»).

Аналогічні підстави щодо розробки та подання на розгляд до парламенту застосовані й щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони географічних зазначень» (реєстраційний № 6023 від 3 лютого 2017 р.) (далі – законопроект № 6023) [13], також внесеного Кабінетом Міністрів України. На відміну від попереднього законопроекту, що стосується промислових зразків та торговельних марок, та стосовно якого Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти поки що не прийняв рішення у зв'язку з наявністю раніше розглянутого проекту від народних депутатів, яким пропонується запровадити національний режим вичерпання прав (на відміну від урядового, де закріплено міжнародний принцип вичерпання прав), цей законопроект успішно пройшов засідання профільного комітету.

Метою прийняття законопроекту № 6023 визнано забезпечення виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції в частині узгодження вимог чинного законодавства України щодо охорони прав на географічні зазначення із правом ЄС.

Із цією метою законопроект № 6023 пропонує: надати нове визначення термінів «географічне зазначення», «назва місця погодження товару» тощо; уточнити умови надання правової охорони географічному зазначенню та підстави для відмови в наданні такої охорони; визначити умови надання правової охорони омонімічному географічному зазначенню; уточнити коло осіб, які мають право на державну реєстрацію географічного зазначення; переглянути вимоги до заявки на реєстрацію; удосконалити порядок проведення експертизи заявок на географічні зазначення; визначити вимоги до технічних умов, яким повинен відповідати товар, для якого заявляється зазначення; уточнити перелік прав та обов'язків, що випливають з державної реєстрації географічних зазначень тощо.

Слід зазначити, що прийняття законопроекту № 6023 сприятиме забезпеченню досягнення європейського рівня охорони прав інтелектуальної власності, виконання зобов'язань, взятих Україною відповідно до Угоди про асоціацію, імплементацію в національне законодавство положень Угоди про асоціацію, адаптацію національних актів законодавства до права ЄС, удосконалення правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності щодо правової охорони географічних зазначень. Крім того, реалізація закріплених у законопроекті норм дасть змогу Україні спрямувати свої дії не лише у напрямі захисту географічних зазначень європейських виробників товарів (що напряму визначені у додатках до Угоди про асоціацію), а й спонукатиме національних виробників та державу загалом до використання усіх передбачених національним законодавством і міжнародними й регіональними угодами механізмів просування товарів власного виробництва, захисту інтересів національного товаровиробника при дотриманні принципів добросовісної конкуренції. Внесення відповідних змін до спеціального законодавства у сфері інтелектуальної власності та Цивільного кодексу України також нарешті усуне колізії, що існують вже понад десять років у царині цивільно-правового регулювання права інтелектуальної власності. Крім того, така суцільна реформа сфери інтелектуальної власності дасть якісний поштовх для судового захисту прав інтелектуальної власності та більш активного впровадження підходів європейських судових органів до вирішення конфліктів, що існують у сфері прав інтелектуальної власності, враховуючи складний характер таких прав.

Використані джерела

1. *Max Planck Institute Property and Competition Law. Study on the Overall Functioning of the European Trade Mark Law System* (European Commission). – 2011. – 279 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/tm/20110308_allensbach-study_en.pdf
2. *Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони*: ратифікована 16 вересня 2014 року Верховною Радою України та Європейський парламентом [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344&cat_id=223223535
3. Орлюк О. П. Інтелектуальна власність – великі можливості та великі шахрайства: як подолати виклики, що стоять перед Україною? / О. П. Орлюк // *Юридичний вісник України*. – 2017. – 13–19 березня. – С. 12.
4. *Хартія основних прав Європейського Союзу* (Ніцца, 7 грудня 2000 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_524
5. Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу / В. Кернз ; пер. з англ. – Київ : Знання, КОО, 2002. – 381 с.
6. Химмельрайх А. К истории влияния международных процессов гармонизации права интеллектуальной собственности на национальное правовое регулирование / А. Химмельрайх ; пер. с нем. // *Интеллектуальная собственность в России и ЕС: правовые проблемы* : сб. статей / под ред. М. М. Богуславского и А. Г. Светланова. – М. : Волнерс Клувер, 2008. – 296 с.
7. *Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України* від 17 вересня 2014 р. № 847 : розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 217-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/217-2016-%D1%80>
8. *Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду* на 2016 рік : розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 травня 2016 р. № 418-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249104044>

9. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 632-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/632-2016-%D1%80>

10. Про схвалення розроблених Міністерством економічного розвитку і торгівлі планів імплементации деяких актів законодавства ЄС : розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 164-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/164-2015-%D1%80>

11. Про затвердження плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 615-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/615-2016-%D1%80>

12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони інтелектуальної (промислової) власності : проект Закону України від 23 січня 2017 р. № 5699 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=60982

13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони географічних позначень : проект Закону України від 3 лютого 2017 р. № 6023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=61052

Кадетова О. В. Застосування людиноцентристських засад у процесі гармонізації законодавства у сфері інтелектуальної власності з європейськими стандартами

У статті розглядаються шляхи гармонізації національного законодавства у сфері інтелектуальної власності до законодавства Європейського Союзу. Наголошується, що людиноцентризм лежить в основі європейської правової доктрини при формуванні сучасних уніфікованих підходів щодо регулювання сфери інтелектуальної власності. Акцентується увага на напрямках реформування сфери інтелектуальної власності, зокрема стосовно об'єктів права промислової власності.

Ключові слова: гармонізація законодавства, законодавство Європейського Союзу, людиноцентризм, права інтелектуальної власності.

Кадетова Е. В. Применение человекоцентристских основ в процессе гармонизации законодательства в сфере интеллектуальной собственности с европейскими стандартами

В статье рассматриваются пути гармонизации национального законодательства в сфере интеллектуальной собственности с законодательством Европейского Союза. Подчеркивается, что человекоцентризм лежит в основе европейской правовой доктрины при формировании современных унифицированных подходов по регулированию сферы интеллектуальной собственности. Акцентируется внимание на направлениях реформирования сферы интеллектуальной собственности, в частности относительно объектов права промышленной собственности.

Ключевые слова: гармонизация законодательства, законодательство Европейского Союза, человекоцентризм, права интеллектуальной собственности.

Kadetova O. Application of human centered principles in the process of harmonization of legislation in the field of intellectual property with European standards

In the article the author considers ways of harmonization of national legislation in the field of intellectual property with EU legislation. Emphasizes that human centrisism lies at the heart of European legal doctrine in the formation of modern unified approaches to regulating the domain of intellectual property. It focuses on the areas of intellectual property reform, in particular regarding the objects of industrial property rights.

Key words: harmonization of legislation, European Union legislation, human centering, intellectual property rights.

УДК 347.77

*Валентина Анатоліївна Кирилюк,
начальник кафедри пенітенціарної діяльності
Інституту кримінально-виконавчої служби,
кандидат юридичних наук*

*Оксана Степанівна Стеблінська,
завідувач кафедри кримінального права, процесу та кримінології
Інституту кримінально-виконавчої служби,
кандидат юридичних наук, доцент*

**ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЗАСУДЖЕНИХ
У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ТА УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ**

Захист прав людини є однією з основ демократії, а захист прав засуджених осіб є підґрунтям для здійснення демократичної карної політики.

Протягом багатьох десятиліть людство працює над тим, щоб засуджені зберігали свої права як члени суспільства, а також набували певних специфічних прав. З цією метою була прийнята низка законодавчих міжнародних правових актів, які мають міждержавний характер. Вони стабільні, на них не розповсюджується дія соціальної кон'юнктури, яка віддзеркалює політичні, ідеологічні, економічні, релігійні, історичні та кримінологічні фактори [1].